

Ερμηνεία του Χερουβικού ύμνου.

Ιερομόναχος Ιουστίνος.

Θα εξετάσουμε τον Χερουβικό ύμνο: «Οι τα Χερουβείμ μυστικώς εικονίζοντες και τη ζωοποιώ Τριάδι τον τρισάγιον ύμνον προσάδοντες, πάσαν την βιωτικήν αποθώμεθα μέριμναν ως τον βασιλέα των όλων υποδεξόμενοι ταις αγγελικαίς αοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν. Αλληλούια».

Η ερμηνεία του: «Εμείς που παρακολουθούμε τη θεία Λειτουργία και με τρόπο μυστικό, ακατανόητο και απρόσιτο στους άπιστους και στους βέβηλους, εξεικονίζουμε τα Χερουβείμ, και που ψάλλουμε στη Ζωοποιό Τριάδα τον Τρισάγιο ύμνο, ας αποθέσουμε και απωθήσουμε μακριά μας κάθε βιωτική μέριμνα, κάθε γήινη σκέψη και φροντίδα· και τούτο, για να υποδεχθούμε τον Βασιλιά των όλων που δορυφορείται αόρατα από τις αγγελικές τάξεις, τα ουράνια στρατεύματα. Αλληλούια».

Ας επιχειρήσουμε ανάλυση του ύμνου κατά τις (έξι) περιόδους του.

*** «Οι τα Χερουβείμ μυστικώς εικονίζοντες».**

Έχουμε δύο ομάδες όντων: τους υλικούς ανθρώπους και τους αϋλους αγγέλους. Οι πρώτοι οφείλουμε να εξεικονίσουμε τους δεύτερους. Έχουμε προορισμό να εξομοιωθούμε με τούτους στην ανάσταση, να γίνουμε «ως άγγελοι Θεού εν ουρανών» (Ματθ. 22.30). Όσο όμως ζούμε στον παρόντα αιώνα καλούμαστε να τους παραστήσουμε απλώς, μια που φοράμε ακόμη τη βαριά σάρκα.

Πώς λοιπόν οι ένυλοι, χωμάτινοι, ακάθαρτοι, θνητοί άνθρωποι θα εικονίσουμε τους αϋλους, ουράνιους, ασπίλους, αθανάτους αγγέλους; Το κλειδί είναι η λέξη «μυστικώς» – εδώ η μελωδία κατεβαίνει χαμηλά, πολύ χαμηλά, τονίζοντας και διαλαλώντας με τους σιωπηλούς σχεδόν φθόγγους της το μυστήριο.

«Μυστικώς», δηλαδή δεν θα χωρισθεί οφθαλμοφανώς η ψυχή μας από το σώμα για ν' αφήσει τη γη και να πετάξει ψηλά ν' ανταμώνει τους αγγέλους. Δεν είναι κάτι που φαίνεται στα μάτια. Οι άγιοι και οι άγγελοι μπορεί να βλέπουν κάτι τέτοιο, εμείς όμως όχι. Δεν θα φύγει η ψυχή εγκαταλείποντας το σώμα νεκρό, αλλά θα νεκρωθεί το σαρκικό φρόνημα, που συνεχώς αναφέρει ο Παύλος σαν αντιστρατευόμενο στον κόσμο του πνεύματος και στον νόμο του (Αγίου) Πνεύματος (π.χ. Ρωμ. 8.6-7).

Τότε μόνο δικαιούται να ονομάζεται κανείς «πνευματικός άνθρωπος», όταν το ανώτερο συστατικό του, το πνεύμα, διοικεί και εξουσιάζει το κατώτερο, τη σάρκα. Τότε μόνο εικονίζει με τρόπο μυστικό τα Χερουβείμ.

*** «Και τη ζωοποιώ Τριάδι τον τρισάγιον ύμνον προσάδοντες».**

Τώρα σύσσωμος ο ουράνιος και επίγειος κόσμος, άγγελοι και άνθρωποι ανάμεικτα, αναπέμπουν τον Τρισάγιο ύμνο στη ζωοποιό Τριάδα. Ενώνονται ώστε «με ένα στόμα και μια καρδιά να δοξάζουν και ανυμνούν το πάντιμο και μεγαλοπρεπές όνομα... του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος» (Εκφώνηση Λειτουργίας μετά τη μνημόνευση των Διπτύχων των ζώντων).

Η Τριάς το κέντρο της υποθέσεως. Και σε αυτή ακριβώς τη λέξη η ουράνια ηδύμολη Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική μάς ανεβάζει στα Ουράνια με τους υψηλούς συνήθως φθόγγους της.

Τρισάγιος ο ύμνος των Σεραφείμ, από τα τρία «άγιος» που απεύθυναν, από ένα στο καθένα πρόσωπο της Αγίας Τριάδος, που επικαλείται ζωοποιός, γιατί ακριβώς με το να είναι η Αυτοζωΐα, κατασκευάζει και δίνει ζωή στα έμβια δημιουργήματά Της.

*** «Πάσαν την βιωτικήν αποθώμεθα μέριμναν».**

Τη μυστική απεικόνιση των Χερουβείμ την επιτυγχάνουμε με τον καθαρισμό από τα πάθη. Τούτο είναι καρπός αδιάπτωτης και αδιάλειπτης προσπάθειας. Μα εδώ μας ζητείται κάτι πολύ πιο λεπτό, πιο ιδανικό, πιο ευγενές και υψηλό ανάλογα με την κρισιμότητα και την ιερότητα των στιγμών. Μας ζητείται ν' απορρίψουμε και ν' απωθήσουμε όχι μόνο τις αμαρτίες, αλλά και αυτές τις επιτρεπτές καθημερινές έγνοιες και μελήματα. Δεν επιτρέπονται προς καιρόν, γιατί προξενούν διάσπαση. Η περίσταση απαιτεί το ραντάρ της ψυχής μας να είναι στραμμένο παντελώς στη φρικτή θυσία· στο οπτικό μας πεδίο να μη παρεμβάλλεται καμιά σκιά· στο στόχαστρο της προσοχής και της προσευχής μας να δεσπόζει μόνο ο Δεσπότης Χριστός.

Βιωτικές μέριμνες: όλα όσα απορροφούν τον μεγαλύτερο χρόνο της ζωής μας, όπως η οικογένειά μας, η πρόνοια για το μέλλον, η εργασία μας. Και ο ύμνος κελεύει ν' αποτινάξουμε όλες τις βιωτικές μέριμνες· μη μείνει καμιά.

*** «Ως τον βασιλέα των όλων υποδεξόμενοι».**

Ας θυμηθούμε τον «θρίαμβο», δηλαδή τη θριαμβευτική πομπή που ετελείτο στη Ρώμη όταν ο Ρωμαίος αυτοκράτορας επέστρεφε τροπαιούχος από εκστρατεία: Να οι σαλπικτές, να τα λάβαρα με τον βασιλικό αετό, να οι ιππείς, να το πεζικό, να τα άρματα, να ο μονάρχης στεφανωμένος επάνω στο χρυσοστόλιστο άρμα του ανάμεσα στους δορυφόρους του. Πίσω ακολουθούν δεμένοι με αλυσίδες οι αιχμάλωτοι βασιλείς και οι ηγεμόνες των χωρών που υποτάχθηκαν, πιο πίσω άγρια εξωτικά θηρία, πιο πίσω πολύτιμα λάφυρα, και πάλι στρατός και πάλι ιππικό. Τα πλήθη παραληρούν και επευφημούν ...

Πώς επομένως πρέπει να υποδεχόμαστε εμείς τον Βασιλιά όχι ενός τόπου, όχι μιας ολόκληρης ηπείρου, ούτε έστω όλης της γης, αλλά του σύμπαντος τόπου και επιπλέον του σύμπαντος χρόνου – χαρακτηριστικά που κανείς άλλος δεν τα διέθετε ούτε θα τα διαθέτει. Πώς πρέπει να υποδεχόμαστε τον αδιάδοχο Παμβασιλιά Χριστό;

Τι σέρνει στον θρίαμβό Του; Τι τρόπαια, τι αιχμαλώτους; Σέρνει έναν μόνο αιχμάλωτο σιδηροδέσμιο, που λέγεται διάβολος· «έναν αλλά λέοντα» κατά την παροιμιακή διατύπωση, (Αισώπου Λέαινα και αλώπηξ) που «περιπατεί ζητών τίνα καταπίη» (Α΄ Πέτρ. 5.8), τον άρχοντα «της εξουσίας του σκότους» (Κολ. 1.13).

Ο Δεσπότης Χριστός στον θρίαμβό Του έχει και άλλα λάφυρα. Είναι πλήθη αναρίθμητα ανθρώπων με αλυσίδες όχι δεμένες στα χέρια και στα πόδια, αλλά σπασμένες, συντριμμένες. Είναι το ανθρώπινο γένος που ελευθέρωσε ο Λυτρωτής.

Λοιπόν θα διοργανώσουμε και μεις μέσα στο ναό ένα θρίαμβο για τον μοναδικό νικητή; Και τι θρίαμβος θα ήταν επάξιος Του; Δεν μας ζητείται κάτι τέτοιο ως προϋπόθεση, «ως τον βασιλέα των όλων υποδεξόμενοι». Αυτό που χρειάζεται, η μεγαλύτερη ικανοποίηση και ευχαρίστησή Του, είναι να εικονίσουμε τα Χερουβείμ.

*** «Ταις αγγελικαίς αοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν».**

Ο Βασιλιάς, και γύρω Του οι δορυφόροι άγγελοι, και πιο πέρα ο λαός Του, η Εκκλησία. Οι άγγελοι, οι άγιοι, εμείς και στο κέντρο ο Δεσπότης Χριστός· «ου γαρ εισί δύο ή τρεις συνηγμένοι εις το εμόν όνομα, εκεί ειμί εν μέσω αυτών», είχε βεβαιώσει ο Ίδιος (Ματθ. 18.20).

Οι ουράνιοι δορυφόροι διαφέρουν οξέως από τους επίγειους υπασπιστές. Οι δεύτεροι είναι όργανα φθαρτού μονάρχη, οπότε είναι σωματοφύλακές του – οι πρώτοι είναι πνεύματα του αθάνατου Παντοδύναμου, οπότε παρέλκει και περιττεύει η υπεράσπισή Του, με επακόλουθο ν΄ αποτελούν απλώς τιμητική φρουρά, ανακτορική φρουρά, θα λέγαμε.

Ωστόσο αν ο Κύριος δεν τους έχει ανάγκη, τους έχουν ανάγκη οι λειτουργοί Του κληρικοί. Σε μερικές περιπτώσεις οι αόρατοι δορυφόροι γίνονται ορατοί από τους αγίους και τους βοηθούν και υπηρετούν γενικά στην τέλεση του Μυστηρίου, καθώς συνέβαινε με τους αγίους Σπυρίδωνα και Ευθύμιο.

Και τελειώνει ο ύμνος μας με το

*** «Αλληλούϊα».**

Πρόκειται για εβραϊκή λέξη που σημαίνει «Αινείτε τον Θεό». Πολύ πρόσφορη κατακλείδα. Μετά από το φοβερό δράμα που ξεπερνάει κάθε μυαλό, ο άνθρωπος δεν μπορεί να κάνει τίποτε παρά να σταθεί εκστατικός, ενεός μπροστά στην ευσπλαχνία του Πανάγαθου· και να μεγαλύνει την πανσοφία Του που βρήκε τρόπο να μας χαρίσει τη σωτηρία – τον τρόπο, τη Θυσία που θυμόμαστε στη Λειτουργία κατά την εντολή του Σωτήρα «Τούτο ποιείτε εις την εμήν ανάμνησιν» (Λουκ. 22.19).

Ιερομόναχος Ιουστίνος

Πηγή : <https://www.koinoniaorthodoxias.org/>